

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/11655-1
Saksbehandler Vibeke Skofsrud

Utvalg	Møtedato
Fylkesutvalget	23.04.2025

Endring av avtale om utleie av undervisningstillatelse for akvakultur

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

Alternativ 1:

Fylkeskommunedirektøren delegeres fullmakt til å inngå endringsavtale om leie av undervisningstillatelse, inkludert punkt 3 om fast årlig leie, med Mowi, forutsatt at Fiskeridirektoratet godkjenner endringen.

Alternativ 2:

Fylkeskommunedirektøren delegeres fullmakt til å inngå endringsavtale om leie av undervisningstillatelse, med unntak av punkt 3 om fast årlig leie, med Mowi, forutsatt at Fiskeridirektoratet godkjenner endringen.

Vedlegg

Avtale om akvakulturopplæring og leie og operativ drift av undervisningskonsesjon Agder fylkeskommune ved Flekkefjord videregående skole - Tilsagn om undervisningstillatelse (3871949)

Vedtak FYL, 10122024, Sak 14/24, Prosjekt blått naturbruk

Utkast endringsavtale - Avtale om akvakulturopplæring og leie og operativ drift av undervisningskonsesjon april 2025

Sammendrag

Agder fylkeskommune er innehaver av en undervisningstillatelse til akvakultur som er knyttet til blått naturbruk ved Flekkefjord videregående skole. Undervisningstillatelsen leies ut til Mowi. Mowi bidrar også inn i opplæringen i blått naturbruk.

Mowi betaler årlig leie til fylkeskommunen for å disponere undervisningstillatelsen. Leiesummen er delt i én fast og én variabel del. Den faste delen utgjør ca. 1 mill. kroner (som indeksreguleres årlig etter SSBs konsumprisindeks (KPI)). Den variable delen av leien er knyttet til Mowis bruk av undervisningstillatelsen. Fylkeskommunen mottok ikke noe i variabel leie før i 2024. For 2024 vil fylkeskommunen motta ca. 1,6 mill. kroner i variabel leie etter avtalen.

I forbindelse med forhandlinger om endringer i leieavtalen, har Mowi tilbudt fylkeskommunen å endre vederlaget til en fast årlig leie på 2,5 mill. kroner (som KPI-justeres årlig).

Saksopplysninger

Agder fylkeskommune inngikk i september 2020 avtale med Mowi om leie av undervisningstillatelse, forutsatt at vi fikk tildelt slik tillatelse fra Fiskeridirektoratet. Fiskeridirektoratet tildelte i 2021 en tiårig tillatelse til akvakultur av matfisk (laks, ørret og regnbueørret) til undervisningsformål til Agder fylkeskommune. Tillatelsen er knyttet til undervisningen i blått naturbruk ved Flekkefjord videregående skole.

I leieavtalen forplikter Mowi seg blant annet til å stille sine anlegg til disposisjon for undervisning i henhold til skolens plan for opplæringen, ta imot elever i praksisperioder og bekoste arbeidstøy for elevene. Mowi forplikter seg også til å ta imot tre lærlinger årlig. Etter avtalen skal et samarbeidsorgan med representanter fra Mowi og fylkeskommunen sørge for at samarbeidet om opplæringen og kompetanseutviklingen blir vurdert og videreutviklet.

Mowi betaler en årlig leie for å disponere undervisningstillatelsen. Leiesummen er delt i én fast og én variabel del. I 2024 utgjorde den faste delen av vederlaget 1 055 000 kroner.

Den variable delen av leien er knyttet til Mowi sin bruk av undervisningstillatelsen. Mowi benyttet ikke undervisningstillatelsen før i oktober 2024, og fylkeskommunen mottok derfor bare den faste delen av leien. Til sammen fikk Agder fylkeskommune ca. 3 200 000 kroner i leieinntekter fra 2021 til og med 2023. For 2024 vil fylkeskommunen motta 2 682 530 kroner i leie.

Høsten 2023 ble det etablert et prosjekt knyttet til satsing på utdanning i blått naturbruk i fylkeskommunen. Status i prosjektet ble presentert i en orienteringssak for Yrkesopplæringsnemnda, Ungdommens fylkesutvalg, hovedutvalg for utdanning og folkehelse og hovedutvalg for næring, kultur og miljø, i november 2024 og for fylkestinget i desember 2024. Leieinntektene fra avtalen med Mowi er sentrale for videre utvikling av tilbudet innenfor blått naturbruk ved skolen.

Fylkeskommunen og Mowi har fra høsten 2024 forhandlet om endringer i avtalen. Fylkesordfører har deltatt i forhandlingene sammen med fylkesadministrasjonen. Fra fylkeskommunens side har det særlig vært fokus på å oppnå et høyere vederlag for utleie av tillatelsen.

I tillegg har fylkeskommunen blitt enig med Mowi om enkelte mindre endringer i avtalen. Dette gjelder blant annet en presisering av Mowis forpliktelse til å tegne lovpålagt yrkesskadeforsikring som gjelder alle selskaper som tar imot elever i praksis. Videre er det foreslått noen endringer når det gjelder samarbeidsorganet etter avtalen. Endringene fremgår av utkastet til endringsavtale.

Det er et vilkår i undervisningstillatelsen at alle endringer i forutsetningene som lå til grunn for søknaden, må godkjennes av Fiskeridirektoratet på forhånd. Innholdet i leieavtalen var en slik forutsetning. Fylkeskommunen må derfor innhente godkjenning av Fiskeridirektoratet før en endringsavtale med Mowi kan signeres. Det er ikke grunn til å tro at Fiskeridirektoratet vil ha innvendinger til endringsavtalen.

Vurderinger

Agder fylkeskommune kan velge å godta tilbudet fra Mowi om en fast årlig leiesum på 2,5 mill. kroner (som KPI-justeres årlig), eller å beholde vederlagsmekanismen i dagens leieavtale med én fast del på ca. 1 mill. kroner og én variabel del som er knyttet til Mowis bruk av undervisningstillatelsen.

Dersom fylkeskommunen godtar tilbudet om en fast leiesum, vil dette gi fylkeskommunen større forutsigbarhet når det gjelder de årlige inntektene fra leieavtalen sammenlignet med dagens avtale. Beløpet er også høyere enn det fylkeskommunen har fått i årlige leieinntekter frem til 2024.

En rekke fylkeskommuner leier ut slike undervisningstillatelser til kommersielle oppdrettsaktører som bidrar inn i opplæringen innenfor blått naturbruk. Beløpet som Mowi har tilbudt i fast årlig leie, ligger langt under det vi kjenner til at andre fylkeskommuner får i leieinntekter av tilsvarende undervisningstillatelser.

Dersom fylkeskommunen beholder vederlagsmekanismen som følger av leieavtalen med Mowi i dag, er vi garantert et fast beløp på ca. 1 mill. kroner årlig. Det er heftet stor usikkerhet ved hvilke inntekter fylkeskommunen vil motta i eventuelt variabel leie etter avtalen fremover, fordi denne er knyttet til Mowis interne driftsplaner.

Som omtalt overfor, brukte ikke Mowi undervisningstillatelsen før i oktober 2024. Den variable delen av leien for 2024 var på 1 627 530 kroner, og er basert på at Mowi rapporterte biomasse på fylkeskommunens tillatelse på 1 473 tonn fisk fordelt på tre måneder. Utnyttelsesgraden per måned varierte fra ca. 350 tonn til ca. 660 tonn, og lå dermed under grensen på 780 tonn biomasse som gjelder for undervisningstillatelsen.

I tillegg til å disponere undervisningstillatelsen, har Mowi flere kommersielle tillatelser i samme produksjonsområde. Driften av tillatelsene, både de kommersielle og undervisningstillatelsen, er styrt av Mowis interne driftsplaner, som vil variere fra år til år. Hvor stor andel av maksimal produksjonskapasitet i form at MTB (maksimalt tillatt biomasse) en aktør kan utnytte i året, vil avhengig av hvor de er i produksjonsprosessen mellom smolt og matfisk. I tillegg er det krav om to måneders brakklegging av lokaliteten mellom hver produksjonssyklus. Det må legges til grunn at en rasjonell, kommersiell aktør som Mowi vil utnytte kapasiteten i sine kommersielle tillatelser før de tar i bruk undervisningstillatelsen som de leier.

I 2023 ble det innført grunnrenteskatt på 25 prosent for kommersielle tillatelser til oppdrett av laks, ørret og regnbueørret i sjø. Det er ikke grunnrenteskatt på undervisningstillatelser, og dette kan tale for at Mowi kan ha incentiver for å utnytte undervisningstillatelsen i større

grad enn tidligere. Det er imidlertid usikkert hvilken verdi dette vil ha for Mowi og om dette kan påvirke utnyttelsen av undervisningstillatelsen.

Fiskeridepartementet åpnet i 2024 for vekst i produksjonsområdet som Flekkefjord kommune er en del av og Mowi skaffet seg økt produksjonskapasitet på auksjon. Vi er ikke kjent med at dette vil ha betydning for utnyttelsen av undervisningstillatelsen.

Fiskeridirektoratet har godkjent Mowi sin produksjonsplan for undervisningstillatelsen for 2025. Planen viser at Mowi har planlagt brakklegging av lokalitetene som produksjonsplanen er knyttet til, fra januar til slutten av mars. Videre har Mowi fått godkjent utsetting av smolt på fylkeskommunens undervisningstillatelse fra slutten av mars til desember i 2025. Mowi har imidlertid anledning til å gjøre endringer i planene.

Utfordringer i verdensøkonomien, herunder tollsatsene som er kunngjort fra USA, vil kunne påvirke oppdrettsnæringen som i stor grad eksporterer varer til utlandet. Dette kan også påvirke lønnsomheten til selskaper som Mowi og få innvirkning på deres produksjonsplaner.

Regionplan Agder 2030

Leieavtalen med Mowi bidrar til å fremme et godt utdanningstilbud for fremtidens fagarbeidere innenfor en havbruksnæring i vekst. Dette er videre med på å bidra til bærekraftig verdiskaping i regionen.

Inntektene fra leieavtalen er en av flere faktorer som vil ha betydning for mulighetene for videreutvikling av opplæringstilbudet innenfor det blå ved Flekkefjord videregående skole. Valg av vederlagsmodell kan dermed få konsekvenser for unges opplæringstilbud innenfor blått naturbruk og akvakultur i Agder fylkeskommune.

Økonomiske konsekvenser

Endring til en fast, årlig leie av undervisningstillatelsen vil gi Agder fylkeskommune en forutsigbar og stabil leieinntekt, så lenge tillatelsen er gyldig. Undervisningstillatelsen er tildelt Agder fylkeskommune på det vilkår at fylkeskommunen tilbyr blått naturbruk og akvakultur ved Flekkefjord videregående skole, og er bare gyldig så lenge vilkåret er oppfylt.

Dersom det viser seg at Mowi bruker undervisningstillatelsen i større grad fremover, vil den variable delen av leien kunne bli høyere enn det som har vært tilfelle til nå. Ved å avtale fast årlig leie i tråd med forslaget til endringsavtale, vil ikke fylkeskommunen få fordelene av en høyere variabel leie.

Samtidig er det knyttet stor usikkerhet til hva fylkeskommunen vil få i leieinntekt, dersom vederlagsmekanismen i dagens leieavtale videreføres. Hvorvidt Agder fylkeskommune vil kunne få en høyere inntekt enn den faste årlige leien som er foreslått i endringsavtalen, avhenger av Mowis produksjon fremover.

Konklusjon

Det er stor usikkerhet knyttet til Mowis fremtidige utnyttelse av undervisningstillatelsen. Dersom utnyttelsen av tillatelsen i 2024 er starten på en ny trend, vil det kunne være gunstig for fylkeskommunen å fortsette med en vederlagsmekanisme basert på én fast og én variabel del. Dersom utnyttelsesgrader derimot skulle vise seg å falle tilbake til tidligere

nivå, vil det det være gunstigere for fylkeskommunen med en fast årlig leie på 2,5 mill. kroner (som KPI-justeres årlig).

Fylkeskommunedirektøren mener det per i dag er stor usikkerhet knyttet til Mowis utnyttelse av undervisningstillatelsen i årene fremover, og det fremlegges derfor to alternative forslag til vedtak:

Alternativ 1:

Fylkeskommunedirektøren delegeres fullmakt til å inngå endringsavtale om leie av undervisningstillatelse, inkludert punkt 3 om fast årlig leie, med Mowi, forutsatt at Fiskeridirektoratet godkjenner endringen.

Alternativ 2:

Fylkeskommunedirektøren delegeres fullmakt til å inngå endringsavtale om leie av undervisningstillatelse, med unntak av punkt 3 om fast årlig leie, med Mowi, forutsatt at Fiskeridirektoratet godkjenner endringen.

Kristiansand, 07.04.2025

Tine Sundtoft
Fylkeskommunedirektør

Arly Hauge
fylkesdirektør